

Parlamentul României
Camera Deputaților
Comisia pentru Afaceri Europene

București, 19 ianuarie 2016
Nr. 4 c - 19 / 9

Domnului Deputat Ștefan - Valeriu ZGONEA
Președintele Camerei Deputaților

*de Președinte Cam. de
pt. rugă sa se tre. Optuio Juclo
An. Ithms
Stoizme*

Domnule Președinte,

Urmare a notei Biroului Permanent nr. 1757/ BP din 22.12.2015, prin care se solicita examinarea și de către Comisia pentru Afaceri Europene, a scrisorii transmise de Ministrul Justiției, privind oportunitatea participării României la instituirea unei cooperări consolidate, vizând pachetul legislativ referitor la propunerile de regulament pentru regimurile matrimoniale și efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate, în contextul în care nu a fost întrunită unanimitatea necesară la Consiliul JAI din 03.12.2015, vă înaintăm analiza realizată de comisia noastră.

Cu desosebită considerație,

Președinte

Ana BIRCHALL

**Parlamentul României
Camera Deputaților
Comisia pentru afaceri europene**

București, 20 ianuarie 2016
Nr. 4c-19 / 11

NOTĂ

privind scrisoarea din 22.12.2015 a ministrului justiției cu privire la oportunitatea participării României la instituirea unei cooperări consolidate pentru adoptarea Propunerii de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale - COM (2011) 126 și a Propunerii de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia parteneriatelor înregistrate - COM (2011) 127

I. Aspecte procedurale

1. Prin scrisoarea din 22.12.2015, doamna Raluca Alexandra PRUNĂ, ministrul justiției, a expus președintelui Camerei Deputaților posibilitatea participării României la instituirea unei cooperări consolidate pentru adoptarea Propunerii de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale - COM (2011) 126 și a Propunerii de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia parteneriatelor înregistrate - COM (2011) 127.
2. Biroul Permanent al Camerei Deputaților a hotărât, în ședința sa din 22.12.2015, ca scrisoarea ministrului justiției să fie înaintată spre examinare, Comisiei pentru afaceri europene și Comisiei juridice, de disciplină și imunități.
3. Comisia pentru afaceri europene constată că ministrul justiției nu a formulat în scrisoarea sa nicio solicitare către Camera Deputaților, ci a informat asupra imposibilității de a se întruni unanimitatea în Consiliul UE pentru adoptarea celor două propuneri de regulament, precum și asupra opțiunii și a argumentelor ministerului pentru susținerea participării României la instituirea cooperării consolidate.
4. Comisia pentru afaceri europene ia act că, în conformitate cu cele prezentate la pct. 3, Biroul Permanent nu a solicitat Comisiei pentru afaceri europene și Comisiei juridice, de disciplină și imunități un punct de vedere, ci doar "examinarea" scrisorii.

5. Ministerul Justiției a reprezentat Guvernul României în negocierile din Consiliu (inclusiv în Grupul de lucru pentru chestiuni de drept civil), **dar nu a transmis "rapoarte periodice despre activitatea și rezultatele participării României la procesul decizional al Uniunii Europene, la nivelul Consiliului"**, așa cum prevede art. 8 lit. b) din Legea nr. 373/2013, privind cooperarea dintre Parlament și Guvern în afacerile europene.

II. Informații privind cooperarea consolidată și implicarea parlamentelor naționale

1. Cooperarea consolidată este reglementată la art. 20 TUE și art. 326-334 TFUE.
2. Procedural, potrivit art. 329 alin. (1) TFUE, statele membre care doresc să stabilească o cooperare consolidată – cel puțin nouă state membre (potrivit art. 20 alin. (2) TUE) – înaintează Comisiei Europene o cerere, prin care cea din urmă să prezinte o propunere de autorizare a respectivei cooperări. Propunerea de decizie, prezentată de Comisie, trebuie adoptată de Consiliu, care hotărăște cu unanimitate, după aprobarea Parlamentului European (cf. art. 329 alin. (2) paragraful al doilea TFUE).
3. Așadar, Consiliul adoptă pentru început decizia de autorizare a cooperării, cu unanimitatea membrilor săi.
4. Pe temeiul respectivei decizii, Comisia Europeană urmează să prezinte apoi o propunere de act care concretizează acea cooperare consolidată, la adoptarea căreia iau parte doar statele participante la cooperarea consolidată (cf. art. 330 TFUE).
5. În eventualitatea în care un stat membru care nu participă inițial la cooperarea consolidată dorește să participe ulterior la ea, el o poate face, notificând intenția sa Consiliului UE și Comisiei Europene, potrivit art. 331 TFUE.
6. În ipoteza inițierii unei cooperări consolidate privind aceste două propuneri de regulament, parlamentele naționale vor putea examina atât propunerea de decizie a Comisiei Europene de inițiere a cooperării consolidate, cât și, apoi, cele două propuneri de regulament.

III. Context și istoric

1. Comisia Europeană a prezentat, la 16 martie 2011, următoarele două propuneri:
 - propunere de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale [COM(2011)126; 2011/0059 (CNS)];
 - propunere de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia parteneriatelor înregistrate [COM(2011)127; 2011/0060 (CNS)].

Ca tendință generală, se urmărește adoptarea împreună a acestor două propuneri.

2. Pe baza proiectelor finale de opinie adoptate de către Comisia pentru afaceri europene la 24 mai 2011, aceste două propuneri de regulament au fost examinate de Camera Deputaților, care, la 1 iunie 2011, a emis câte o opinie pentru fiecare dintre ele¹, susținând adoptarea lor (opinii anexate prezentei note).

¹ <http://www.cdep.ro/eu/docs/F2032464549/opinie%20presedinte%20E%204%20-%20com%20126.pdf>, respectiv <http://www.cdep.ro/eu/docs/F-467736648/Opinie%20Presed%20CDep%20127%20FINAL.pdf>.

3. La 30 mai 2011, **Senatul României** a adoptat un **aviz motivat**² asupra propunerii de Regulament în materia parteneriatelor înregistrate [COM(2011)127], susținând încălcarea principiilor subsidiarității și proporționalității – având în vedere că dreptul român nu recunoaște din punct de vedere legal parteneriatele înregistrate.

În privința propunerii de Regulament în materia regimurilor matrimoniale, **Senatul** a constatat respectarea celor două principii, însă a formulat o serie de **amendamente** asupra textului propunerii³.

4. Temeiul juridic al celor două propuneri de regulament este același – art. 81 alin. (3) primul paragraf TFUE, care instituie o procedură legislativă specială – unanimitate în Consiliul UE și consultarea Parlamentului European.

De menționat că, în această privință, unanimitatea în Consiliu privește doar statele membre supuse „regimului comun” (iar nu Regatul Unit, Irlanda și Danemarca, state care dispun de regimuri derogatorii – în plus, până în prezent, primele două state nu au notificat intenția lor de participare).

5. La 25 noiembrie 2015, **delegațiile poloneză și maghiară** au difuzat delegațiilor din Consiliu o propunere de introducere a unui nou articol în cadrul propunerii de Regulament în materia regimurilor matrimoniale (doc. nr. 14660/2015).

Formularea propusă era următoarea: „Niciuna dintre dispozițiile prezentului regulament nu obligă instanțele judecătorești dintr-un stat membru a cărui lege nu consideră valabilă căsătoria respectivă în scopul regimurilor matrimoniale să aplice dispozițiile prezentului regulament în materia regimurilor matrimoniale referitoare la o astfel de căsătorie”.

Dispoziția era inspirată din **art. 13** („Diferențe între legislațiile naționale”) din Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului și separării de corp, potrivit căruia „[n]iciuna dintre dispozițiile prezentului regulament nu obligă instanțele judecătorești dintr-un stat membru participant a cărui lege nu conține dispoziții cu privire la divorț sau nu consideră valabilă căsătoria respectivă în scopul procedurilor de divorț să pronunțe un divorț ca urmare a aplicării prezentului regulament”.

Cele două delegații au apreciat că noua dispoziție ar ușura acceptarea propunerii de regulament de către acele state membre (inclusiv Polonia și Ungaria) care se confruntă cu dificultăți cu aplicarea dispozițiilor sale unor instituții ale dreptului familiei necunoscute ordinilor lor juridice, fără a crea însă un obstacol pentru aplicarea de către celelalte state membre a acelor dispoziții.

„O vastă majoritate a delegațiilor” a considerat, însă, că acea propunere era inacceptabilă; în plus, delegația poloneză a afirmat că a întâmpinat dificultăți în a accepta propunerea privind parteneriatele înregistrate, iar mai multe delegații au anunțat că, la acel moment, nu fuseseră încă soluționate la nivel național rezervele de examinare parlamentară cu privire la propuneri (cf. doc. nr. 14655/15).

6. La **26 noiembrie 2015**, președinția Consiliului UE (Luxemburg) a stabilit un **text de compromis** (14651/15 și 14652/15) pentru cele două propuneri de regulament.

² Hotărârea Senatului nr. 34/2011 (M.Of. nr. 413/14 iunie 2011), la adresa: http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.http_act?ida=104066.

³ Hotărârea Senatului nr. 33/2011 (M.Of. nr. 413/14 iunie 2011), la adresa: http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.http_act?ida=104065.

La acel moment s-a avut în vedere adoptarea unui acord politic⁴ în ceea ce privește respectivele propuneri, cu ocazia reuniunii Consiliului (JAI) din 3-4 decembrie 2015.

În cursul reuniunii menționate, Consiliul (JAI) **nu a aprobat acordul politic**, întrucât nu a reușit să ajungă la un acord politic în unanimitate în privința celor două propuneri⁵.

7. **Dreptul român în vigoare** nu reglementează căsătoria între persoane de același sex și nici parteneriatul înregistrat (inclusiv între persoane de același sex).

Potrivit art. 259 alin. (1) din noul Cod civil, „[c]ăsătoria este uniunea liber consimțită între un bărbat și o femeie, încheiată în condițiile legii”.

IV. Observații

1. Camera Deputaților a adoptat deja un punct de vedere asupra acestor două propuneri de regulament la data de 1 iunie 2011 (*a se vedea opiniile anexate*).
2. Textul actual al propunerilor de regulament corespunde poziției adoptate de Camera Deputaților în iunie 2011, astfel încât nu este necesară o re-examinare.
3. Comisia pentru afaceri europene și Camera Deputaților au susținut în toate împrejurările (opinii, participări la reuniuni, chestionare, etc.) necesitatea continuării integrării politice a UE; în acest context, participarea la o cooperare consolidată ar constitui o confirmare a acestei poziții.

V. Propuneri

1. În răspunsul adresat Ministerului Justiției, Camera Deputaților precizează că la 1 iunie 2011 au fost adoptate opinii asupra celor două propuneri de regulament, opinii care nu s-au modificat. Camera Deputaților apreciază că prin adoptarea celor două opinii din 1 iunie 2011 a încheiat ciclul examinării parlamentare a celor două propuneri de regulament, iar Ministerul Justiției ar putea acționa în sensul acestor opinii.
2. Camera Deputaților semnalează Ministerului Justiției că, în baza art. 8 lit. b) din Legea nr. 373/2013, privind cooperarea dintre Parlament și Guvern în domeniul afacerilor europene, pentru a da posibilitatea Camerei Deputaților să transmită recomandări delegației guvernamentale la negocierile din Consiliu, pe întreg parcursul din circuitul de adoptare, este necesară transmiterea de către Ministerul Justiției de *”rapoarte periodice despre activitatea și rezultatele participării României la procesul decizional al Uniunii Europene, la nivelul Consiliului”*, rapoarte care nu au fost primite până în prezent.

⁴ Potrivit terminologiei utilizate în Consiliul UE – „pregătirea pentru un acord politic” semnifică „o poziție definitivă asupra unui text”, reprezentând etapa anterioară pregătirii în vederea adoptării actului legislativ (cf. doc. nr. 8338/15 din 27 aprilie 2015, registrul Consiliului UE).

⁵ O descriere a istoricului procedurii se regăsește în doc. nr. 14655/15 din 26 noiembrie 2015 (registrul Consiliului UE).

Parlamentul României

Camera Deputaților

1/946/RA

1.06.2011

OPINIE

privind fondul propunerii de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia parteneriatelor înregistrate - COM (2011) 127

Având în vedere Tratatul de la Lisabona, în special art. 5 și 12 TUE și Protocoloalele nr. 1 și nr. 2 anexate tratatului,

Având în vedere Constituția României, republicată, în special art. 148,

Având în vedere Hotărârea Camerei Deputaților nr. 11/2011,

Luând în considerare opinia exprimată de Comisia juridică, de disciplină și imunități în ședința sa din 10 mai 2011,

Luând în considerare proiectul final de opinie exprimat de Comisia pentru afaceri europene în ședința sa din 24 mai 2011,

Având în vedere aprobarea Biroului Permanent al Camerei Deputaților din 30 mai 2011,

Camera Deputaților, în conformitate cu prevederile art. 40 din Hotărârea Camerei Deputaților nr. 11/2011 din 27.04.2011, adoptă prezenta **opinie**:

I. Principiul subsidiarității

Nota de informare a Comisiei pentru afaceri europene constată că propunerea de regulament **este conformă cu principiul subsidiarității**.

Comisia juridică, de disciplină și imunități a adoptat aceeași poziție.

II. Principiul proporționalității

Comisia juridică, de disciplină și imunități a reținut faptul că propunerea se limitează strict la ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor prestabilite ale demersului și se conformează principiului proporționalității; nu armonizează normele de drept intern ale statelor membre referitoare la aspectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate, nu afectează regimul

fiscal al lichidării aspectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate, astfel cum sunt prevăzute în legislația statelor membre, nu va implica nicio sarcină financiară sau administrativă pentru cetățeni și va crea o sarcină suplimentară foarte redusă pentru autoritățile naționale relevante.

Comisia pentru afaceri europene a împărtășit opinia că propunerea se conformează principiului proporționalității.

III. Observații privind conținutul

Analizând planul de ansamblu, Comisia pentru afaceri europene a observat că inițiativa se înscrie într-un cadru bine delimitat de obiectivul global privind menținerea și dezvoltarea unui spațiu de libertate, securitate și justiție, în cadrul căruia se asigură libera circulație a persoanelor și principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești, ca fundament al cooperării judiciare în materie civilă.

Este un demers de reglementare de amploare, dar moderat ca „ambiție” al Comisiei Europene, într-un domeniu care a intrat relativ recent în logica de decizie a UE. Tactica „pașilor mici” este demonstrată de diversitatea (programe, consultări, studii, reuniuni ale grupurilor de lucru, acte legislative), de durata îndelungată și de numărul mare de acte care reglementează zone bine delimitate și relativ restrânse¹.

Prudența „pașilor mici” poate să pară improprie într-o Uniune care își propune strategii de mare anvergură, care să îi garanteze competitivitatea și rolul de actor global, dar reticențele unor state membre o justifică pe

¹ - Consiliul European de la Tampere, 15-16 octombrie 1999, a aprobat principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a altor hotărâri ale autorităților judiciare, ca fundament al cooperării judiciare în materie civilă;

- Programul din anul 2000 privind recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială și Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială;

- Studiul privind regimurile matrimoniale comandat de Comisia Europeană în 2001;

- Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești;

- Programul de la Haga, adoptat de Consiliul European la 4-5 noiembrie 2004, care a stabilit ca prioritate principală punerea în aplicare a Programului de recunoaștere reciprocă din 2000;

- Cartea verde privind conflictul de legi în materia regimurilor matrimoniale din 2006;

- Programul Stockholm, adoptat la 11 decembrie 2009 de Consiliul European (menționează, de asemenea, ca recunoașterea reciprocă „va fi extinsă la alte domenii care nu sunt încă reglementate și care sunt esențiale pentru viața cotidiană, cum ar fi regimurile matrimoniale și consecințele patrimoniale ale separării cuplurilor”);

- Planul de acțiune al Programului de la Stockholm, din 20 aprilie 2010, în care Comisia a propus cele două regulamente;

- Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului și separării de corp;

- Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și a actelor autentice în materie de succesiuni, precum și crearea unui certificat european de moștenitor - COM(2009) 154;

- Raportul privind cetățenia UE în 2010, prezentat de Comisie la 27 octombrie 2010;

- Activitățile grupurilor de experți și experți independenți ai statelor membre, create de Comisie (28 septembrie 2009, dezbateri privind oportunitatea unui instrument european în materia regimurilor matrimoniale și patrimoniale ale cuplurilor internaționale; 23 martie 2010, reuniune cu experți naționali).

deplin. Fără această tactică, procesul de adâncire a integrării politice, fără de care Uniunea și-ar reduce consistența și echilibrul, nu ar fi putut să avanseze.

Propunerea face parte dintr-un pachet de 2 proiecte legislative, complementare; celălalt (COM(2011) 126) este propunerea de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor - *Eliminarea incertitudinilor legate de drepturile patrimoniale ale cuplurilor internaționale* - COM(2011) 125, a pregătit argumentele de susținere a inițiativelor legislative.

Deși ambele propuneri sunt foarte asemănătoare ca structură și conținut, autorul a optat ca, pentru a lua în considerare caracteristicile specifice ale fiecărui tip de uniune, să prezinte două instrumente legislative distincte, și nu un singur instrument care să acopere cele două tipuri de uniune.

În timp ce căsătoria este cea mai comună formă a cuplurilor, au apărut noi forme de uniune, printre care parteneriatul înregistrat, pe baza căruia două persoane aflate într-o relație stabilă sunt înregistrate în mod oficial în evidențele autorităților publice.

Cauzele problemelor actuale cu care se confruntă cuplurile care formează parteneriate înregistrate sunt similare cu cele ale cuplurilor căsătorite. Cu toate acestea, prima categorie se confruntă cu probleme suplimentare importante, întrucât conceptul de parteneriat înregistrat în sine există doar în 14 state membre; nu toate statele membre dispun de norme de drept material în domeniu și sunt în număr și mai redus statele membre care au adoptat dispoziții privind competența și conflictul de legi.

Soților li se dă posibilitatea de a opta pentru legea aplicabilă. Este, totuși, o alegere limitată, pentru a evita situația în care soții optează pentru o lege cu care căsătoria lor nu are nicio legătură. Legea aleasă poate fi cea a reședinței obișnuite comune sau cea a cetățeniei. Dacă nu s-a optat pentru legea aplicabilă, propunerea prevede o listă de factori de legătură obiectivi prin care se identifică legea aplicabilă.

În cazul partenerilor înregistrați nu se propune o astfel de autonomie. Legea aplicabilă efectelor patrimoniale ale parteneriatelor este definită în mod clar în propunere, fiind legea statului în care a fost înregistrat parteneriatul.

O instanță dintr-un stat membru își poate declina competența dacă dreptul său nu cunoaște instituția parteneriatului înregistrat. Lista factorilor de legătură include reședința obișnuită comună a partenerilor, sau în lipsa acesteia, ultima reședință obișnuită comună a partenerilor în condițiile în care unul dintre ei încă locuiește acolo sau, în lipsa acesteia, unde se află reședința obișnuită a pârâtului, sau în lipsa acesteia, locul de înregistrare a parteneriatului.

Instanțele dintr-un stat membru, în circumstanțe excepționale și cu condiția ca această cauză să prezinte o legătură suficient de strânsă cu acest stat

membru, pot statua cu privire la efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate dacă procedura se dovedește imposibilă sau aceasta nu poate fi inițiată sau nu se poate desfășura în mod rezonabil într-un stat terț.

Cu toate că există dispoziții la nivelul UE cu privire la legea aplicabilă în materie civilă și comercială, precum și în anumite domenii ale dreptului familiei (procedura de divorț și de separare), în prezent nu există reglementări în ceea ce privește regimurile matrimoniale, și nici drepturile patrimoniale ale cuplurilor necăsătorite. Prin urmare, aceste materii fac obiectul dreptului național și acordurilor internaționale dintre statele membre.

Propunerea vizează, în special, instituirea în Uniunea Europeană a unui cadru juridic clar, care să aibă ca obiect stabilirea instanței judecătorești competente, legea aplicabilă în materia aspectelor patrimoniale privind aceste parteneriate și facilitarea circulației hotărârilor judecătorești și a actelor autentice între statele membre.

Obiectivul general al propunerii este de a contribui la crearea unui spațiu de justiție civilă veritabil în domeniul regimurilor patrimoniale ale cuplurilor căsătorite și ale parteneriatelor înregistrate, precum și de a institui dispoziții comune care stabilesc instanțele competente și legea aplicabilă în ceea ce privește drepturile de proprietate ale cuplurilor cu o dimensiune internațională.

Obiective specifice, la rândul lor, urmează să contribuie la progresul domeniului prin:

- evitarea procedurilor paralele și a aplicării legilor materiale diferite în ceea ce privește patrimoniul cuplurilor căsătorite și necăsătorite;
- facilitarea recunoașterii și executării hotărârilor privind regimurile patrimoniale internaționale ale cuplurilor căsătorite sau necăsătorite;
- garantarea faptului că soții și partenerii știu, atunci când nu au optat pentru o anumită lege, care este legea aplicabilă în cazul lichidării regimului patrimonial;
- asigurarea compatibilității cu alte norme propuse de UE (de exemplu, privind succesiunile și testamentele și, în cazul cuplurilor căsătorite, legea aplicabilă divorțului);
- îmbunătățirea accesului la informațiile privind regimurile patrimoniale și matrimoniale.

Normele conținute în propunere intervin doar în situații cu caracter transnațional.

Utilitatea reglementării este justificată și de statistica² prezentată de autori.

² Din aproximativ 122 de milioane de căsătorii încheiate în Uniune, aproape 16 milioane (13 %) au o astfel de dimensiune transfrontalieră. În 2007, din cele 2,4 milioane de căsătorii încheiate în Uniune, 300 000 de cupluri aparțineau acestei categorii; proporția este aceeași și în cazul divorțurilor, 140 000 de divorțuri (13%) din 1 040 000 pronunțate în UE în același an. Între altele, 8 500 de parteneriate înregistrate internaționale s-au desfășurat prin separarea partenerilor și 1 266 au încetat la decesul unuia dintre parteneri. În 2007, existau aproximativ 211 000 de parteneriate înregistrate în UE, dintre care 41 000 aveau o „dimensiune internațională” în ceea ce privește patrimoniul acestora (totalul parteneriatelor internaționale înregistrate, parteneriatele înregistrate ai căror membrii locuiesc sau au proprietăți în străinătate).

Comisia propune centralizarea în fața unei instanțe unice a diferitelor proceduri: procedura de divorț, de separare și cea de lichidare a regimului matrimonial. Această grupare la o singură instanță va genera economii semnificative, care pot fi estimate la aproximativ 2 000 - 3 000 EUR pe procedură.

Având în vedere că măsurile din domeniul dreptului familiei necesită unanimitatea în cadrul Consiliului, Comisia Europeană a considerat oportun să se mențină controlul hotărârilor pronunțate în această materie în statul membru în care se cere recunoașterea și executarea.

Prin urmare, hotărârile pronunțate într-un stat membru vor fi recunoscute pe baza procedurii de exequatur în instanța din statul membru în care se solicită executarea. Aceasta este o procedură care se poate rezuma la o verificare formală a documentelor prezentate de reclamant, similar procedurii actuale în materie civilă și comercială.

Aceste noi dispoziții reprezintă un avans considerabil față de situația actuală, în care fiecare stat membru aplică propriile reguli de procedură și propriile motive de refuz al executării hotărârilor pronunțate în străinătate, ceea ce are drept efect afectarea gravă a circulației hotărârilor judecătorești în acest domeniu.

Libera circulație a hotărârilor judecătorești va fi asigurată prin recunoașterea automată a acestora în întreaga Uniune, iar punerea lor în aplicare va face obiectul unei proceduri uniforme, simplificate.

Recunoașterea actelor autentice înseamnă că acestea se bucură de aceeași forță probantă în ceea ce privește conținutul actului înregistrat și faptele înscrise în acesta, precum și de aceeași prezumție de autenticitate și de același caracter executoriu ca și în țara lor de origine.

Motivele de nerecunoaștere sau de refuz al executării sunt, de asemenea, armonizate la nivel european și au fost reduse la minimul necesar. Acestea înlocuiesc motivele variate și deseori mai ample care există în prezent la nivel național.

Este important că recunoașterea și executarea, totală sau parțială, a unei hotărâri privind aspectele patrimoniale ale unui parteneriat înregistrat nu pot fi refuzate într-un stat membru dacă legea națională nu recunoaște asemenea parteneriate sau prevede efecte patrimoniale diferite.

Comisia Europeană va pune la dispoziția publicului informații privind legislațiile și procedurile naționale corespunzătoare atât regimurilor matrimoniale, cât și efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate, prin mijloace adecvate, inclusiv pe site-ul Rețelei judiciare europene în materie civilă și comercială. De asemenea, vor fi puse la dispoziția publicului informații privind dispozițiile naționale cu privire la opozabilitatea față de terți.

În opinia sa, Comisia juridică, de disciplină și imunități apreciază pozitiv prevederile și efectele reglementării și precizează că:

Din punct de vedere al fondului reglementării propuse la nivelul UE se cuvine reținut că la nivelul tuturor legislațiilor statelor membre ale UE în care instituția parteneriatului este recunoscută și reglementată ca atare se stabilește ca regulă generală aplicarea exclusivă a legii statului de înregistrare a parteneriatului ori de câte ori instituția prezintă elemente de extraneitate ori transfrontaliere ale cuplurilor ai căror parteneri au cetățenie diferită.

În ceea ce privește legislația națională în materie, precizează că, actualmente, sistemul de drept național din România nu cunoaște o asemenea instituție, precum este cea a parteneriatului ori a concubinajului, o eventuală reglementare a acesteia rămânând la latitudinea legiuitorului național, decizia respectivă reprezentând o opțiune a politicii legislative a statului în sensul creării și/sau dezvoltării de noi instituții juridice, asemenea altor state din spațiul UE. De principiu, însă, mai cu seamă din perspectiva prevederilor noului Cod civil, cartea a VII-a - *Dispoziții de drept internațional privat*, titlul I - *Dispoziții generale*, se impune a fi menționat că, în conformitate cu art. 2557 alin. (3), dispozițiile prezentei cărți sunt aplicabile în măsura în care convențiile internaționale la care România este parte, dreptul Uniunii Europene sau dispozițiile din legile speciale nu stabilesc o altă reglementare, aspecte juridice naționale, compatibile dreptului european, ce permit inclusiv fundamentarea unei noi instituții juridice cum este cea a parteneriatului.

Precizează că proiectul de regulament, ulterior adoptării sale, nu va constitui un impediment asupra unui eventual viitor demers legislativ, în contextul legislației naționale în formare, care să vizeze reglementarea și în sistemul național de drept a unei noi instituții juridice, cum este cea a parteneriatului, decizia rămânând la latitudinea autorității legiuitoare.

Guvernul României, prin Departamentul pentru afaceri europene, a transmis nota din 31.03.2011 prin care admite toate argumentele autorilor, privind beneficiile propunerii, și reține că, în contextul celor patru libertăți fundamentale și a deschiderii treptate a piețelor de muncă din statele membre, prezentul pachet vine în sprijinul cetățenilor Uniunii și al creării spațiului judiciar european.

IV. Concluzii

Camera Deputaților consemnează validitatea acțiunii Comisiei Europene, recunoscându-se corectitudinea demersului pentru reducerea "inconvenientelor transfrontaliere" în Europa fără frontiere.

În același timp, Camera Deputaților apreciază capacitatea prevederilor enunțate în prezenta opinie de a aduce cetățenilor Uniunii beneficiile indicate de către autorii proiectului.

*

* *

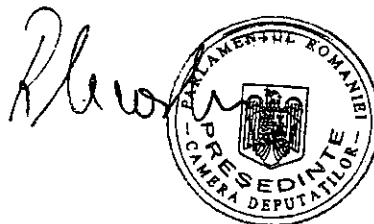
Pentru aceste motive, Camera Deputaților apreciază că propunerea de regulament este conformă cu principiul proporționalității și susține adoptarea propunerii.

*

* *

Prezenta opinie se adresează președintelui Parlamentului European, al Consiliului și, respectiv, al Comisiei Europene.

**PREȘEDINTE,
Roberta Alma Anastase**

Parlamentul României

Camera Deputaților

1/947/RA
1.06.2011

OPINIE

privind fondul propunerii de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale - COM (2011) 126

Având în vedere Tratatul de la Lisabona, în special art. 5 și 12 TUE și Protocoalele nr. 1 și nr. 2 anexate tratatului,

Având în vedere Constituția României, republicată, în special art. 148,

Având în vedere Hotărârea Camerei Deputaților nr. 11/2011,

Luând în considerare opinia exprimată de Comisia juridică, de disciplină și imunități în ședința sa din 10 mai 2011,

Luând în considerare proiectul final de opinie exprimat de Comisia pentru afaceri europene în ședința sa din 24 mai 2011,

Având în vedere aprobarea Biroului Permanent al Camerei Deputaților din 30 mai 2011,

Camera Deputaților, în conformitate cu prevederile art. 40 din Hotărârea Camerei Deputaților nr. 11/2011 din 27.04.2011, adoptă prezenta **opinie**:

I. Principiul subsidiarității

Camera Deputaților, în conformitate cu nota de informare a Comisiei pentru afaceri europene, precum și cu poziția adoptată de Comisia juridică, de disciplină și imunități, constată că propunerea de regulament **este conformă cu principiul subsidiarității**.

II. Principiul proporționalității

Comisia juridică, de disciplină și imunități a reținut faptul că, pe fond, proiectul nu aduce atingere elementelor de drept substanțial național, respectând cadrul

juridic intern, propriu fiecărui stat membru, adoptat conform tradițiilor juridice, politice, economice specifice fiecăruia, considerând că dispozițiile proiectului nu depășesc criteriile și condițiile impuse de aplicarea acestuia.

Comisia pentru afaceri europene a constatat că propunerea nu armonizează normele de drept ale statelor membre privind regimurile matrimoniale și nu afectează nici regimul fiscal al lichidării regimurilor matrimoniale, astfel cum acesta este prevăzut de legislația statelor membre. Propunerea nu va implica nicio sarcină financiară sau administrativă pentru cetățeni și va crea o sarcină suplimentară foarte redusă pentru autoritățile naționale competente.

De asemenea, regulamentul nu va afecta natura drepturilor reale asupra bunurilor, calificarea bunurilor și a drepturilor și nici stabilirea prerogativelor titularului acestor drepturi.

Analiza de impact a experților Comisiei Europene, cu care Guvernul se declară în acord, arată că, la nivelul UE, opțiunea de politică aleasă ar genera costuri în ceea ce privește eforturile administrative de elaborare a legislației necesare.

La nivel național, ar rezulta costuri legate de adoptarea de dispoziții naționale suplimentare (de exemplu, dispoziții privind determinarea legii aplicabile), precum și de formarea practicienilor din domeniul juridic (de exemplu, juriști, judecători, notari, avocați) și de asigurare a cooperării judiciare. Atât UE, cât și statele membre, ar trebui să suporte costuri suplimentare legate de campanii de informare pentru prezentarea noii legislații.

În ansamblu, propunerea ar putea conduce la reduceri ale costurilor estimate la maxim o treime din costurile imputabile în prezent problemelor existente, respectiv de 0,4 miliarde de euro (costurile sunt estimate la 1,1 miliarde anual). Aceste reduceri ale costurilor ar fi deosebit de importante pentru căsătoriile internaționale, în special în ceea ce privește problemele care apar în momentul separării sau al decesului.

Simplificarea legislației (și reducerea costurilor procedurilor judiciare) ar avea ca rezultat o scădere a onorariilor practicienilor din domeniul juridic. Cu toate acestea, acest fapt ar fi compensat de posibila creștere a volumului de muncă al persoanelor implicate în întocmirea convențiilor și de ameliorarea calității serviciilor ca urmare a reducerii incertitudinii juridice.

Din punct de vedere fiscal, propunerea este neutră, regulamentul neproducând nicio schimbare în ceea ce privește legislația fiscală a statelor membre.

III. Observații privind conținutul

Analizând planul de ansamblu, Comisia pentru afaceri europene a observat că inițiativa se înscrie într-un cadru bine delimitat de obiectivul global privind menținerea și dezvoltarea unui spațiu de libertate, securitate și justiție, în cadrul căruia se asigură libera circulație a persoanelor și principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești, ca fundament al cooperării judiciare în materie civilă.

Este un demers de reglementare de amploare, dar moderat ca „ambitie”, al Comisiei Europene, într-un domeniu care a intrat relativ recent în logica de decizie a Uniunii. Este, însă, un demers deplin justificat pentru procesul de adâncire a integrării politice, fără de care Uniunea și-ar reduce consistența și echilibrul.

Argumentul prezentat de autori privind faptul că mobilitatea crescută a persoanelor într-un spațiu fără frontiere interioare ar fi antrenat o creștere semnificativă a uniunilor între resortisanții din state membre diferite, precum și prezența acestor cupluri într-un stat membru, fără a avea cetățenia acestuia, nu poate fi negat. Cifrele prezentate arată că, în 2007, peste 430 000 de cupluri internaționale s-au destrămat ca urmare a divorțului sau decesului și în toate aceste cazuri patrimoniul matrimonial a trebuit să facă obiectul partajului.

Obiectivul particular urmărit prin acest regulament este în special acela de a permite ca diferitele proceduri conexe să fie aplicate de instanțele judecătorești ale aceluiași stat membru. În acest sens, regulamentul asigură concordanța normelor de stabilire a competenței instanțelor judecătorești sesizate pentru a se pronunța asupra aspectelor patrimoniale ale uniunilor cu normele deja existente sau preconizate în alte instrumente europene.

La rândul lor, obiectivele specifice urmează să contribuie la progresul domeniului prin:

- garantarea posibilității pentru soți și parteneri de a alege în mod adecvat normele și dispozițiile aplicabile situației acestora;
- asigurarea posibilității ca un cuplu să sesizeze aceeași instanță cu privire la toate aspectele juridice privind cazul acestora (ca urmare a unei separări sau a decesului care are ca urmare lichidarea regimului matrimonial);
- asigurarea compatibilității cu alte norme propuse de UE (de exemplu, privind succesiunile și testamentele și, în cazul cuplurilor căsătorite, legea aplicabilă divorțului);
- îmbunătățirea accesului la informațiile privind regimurile patrimoniale și matrimoniale.

Armonizarea normelor de competență va simplifica în mod considerabil procedurile permițând stabilirea, conform unor norme comune, a instanței judecătorești competente să judece o cauză privind regimul matrimonial. Apreciem criteriile de stabilire a competenței instanțelor (reședința obișnuită comună a soților, ultima reședință obișnuită comună a soților, statul a cărui cetățenie o dețin cei doi soți) ca fiind judicios selectate.

Armonizarea normelor privind conflictele de legi va simplifica în mod considerabil procedurile, permițând cetățenilor să stabilească legislația aplicabilă pe baza unui set unic de norme, care înlocuiesc normele naționale privind conflictele de legi existente în statele membre participante.

Libera circulație a hotărârilor judecătorești, a actelor autentice și a tranzacțiilor judiciare în materia regimurilor matrimoniale este de asemenea benefică. Această liberă circulație se concretizează într-o procedură uniformă de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești, actelor autentice și tranzacțiilor judiciare provenind dintr-un alt stat membru și înlocuiește procedurile naționale în vigoare în prezent în diferitele state membre.

Motivele de nerecunoaștere sau de refuzare a executării sunt, de asemenea, armonizate la nivel european și au fost reduse la minimul necesar. Acestea înlocuiesc motivele variate și deseori mai ample care există în prezent la nivel național.

În circumstanțe excepționale, considerente de interes public trebuie să dea instanțelor judecătorești ale statelor membre posibilitatea de a refuza legea străină, atunci când aplicarea acesteia într-o anumită cauză ar fi vădit incompatibilă cu ordinea publică a instanței judecătorești sesizate.

Impactul juridic pentru România nu va fi negativ. În opinia sa, Comisia juridică, de disciplină și imunități apreciază pozitiv prevederile și efectele reglementării și precizează că:

- în ceea ce privește impactul asupra legislației interne, această inițiativă legislativă nu modifică normele naționale de drept substanțial;
- în ipoteza unui conflict de legi, se aplică dispozițiile art. 2.566 alin. (3) din noul Cod civil, referitoare la normele de drept internațional privat, în conformitate cu care: *(3) Dispozițiile prezentei cărți sunt aplicabile în măsura în care convențiile internaționale la care România este parte, dreptul Uniunii Europene sau dispoziții din legile speciale nu stabilesc o altă reglementare;*
- recunoașterea hotărârilor judecătorești în materie va fi reglementată în România prin art. 1.406 și următoarele din cartea a VII-a - *Dispoziții de drept internațional privat*, titlul III - *Eficacitatea hotărârilor străine* din noul Cod de procedură civilă;
- în ceea ce privește necesitatea și eficiența acestei reglementări din perspectiva îndeplinirii obiectivelor Uniunii Europene, acesta reprezintă un aspect de oportunitate.

Guvernul României, prin Departamentul pentru afaceri europene, a transmis nota din 31.03.2011 prin care admite toate argumentele autorilor privind beneficiile propunerii.

IV. Concluzii

Camera Deputaților consemnează validitatea acțiunii Comisiei Europene, recunoscându-se corectitudinea demersului pentru reducerea „inconveniențelor transfrontaliere” în Europa fără frontiere.

Propunerea îmbunătățește accesul la justiție în Uniune pentru cuplurile căsătorite. Prin prevederea unor criterii obiective de stabilire a instanței judecătorești competente sunt înlăturate procedurile paralele, precum și recursul părții mai active la instanța mai favorabilă, în detrimentul celeilalte părți.

În același timp, Camera Deputaților apreciază capacitatea prevederilor enunțate în prezenta opinie de a aduce cetățenilor Uniunii beneficiile indicate de către autorii proiectului.

Pentru aceste motive, Camera Deputaților apreciază că propunerea de regulament este conformă cu principiul proporționalității și susține adoptarea propunerii.

*

* *

Prezenta opinie se adresează președintelui Parlamentului European, al Consiliului și respectiv, al Comisiei Europene.

**PREȘEDINTE,
Roberta Alma Anastase**

